

Weather poems

Sadri Hamid

Ak Yul (1967–1977)

Transcription from Arabic script Fazile Nasretidin; English translation and photos Sabira Stahlberg

Autumn months

Who would love the autumn months, yellowing aspen, birch,
weather becoming colder when winter approaches.
Because of the white thick [frost] crust, the earth is mottled,
how could plants ever endure facing this death?
In forests and gardens, the green branches have all dried,
a cold wind chases after fallen yellow leaves.

October

When October enters: fields and hills turn ugly
And a bad sickness of death is flying around.
Green is gone from large meadows, marshes and gardens,
from birches, willows, each aspen: faded leaves are falling.
When the world sees the whiteness of the cold snow it undresses,
thick, sturdy oaks also drop their leaves, crying.

Evening

Evening arrived, darkness spread, sun vanished sinking far away
and people tired from work went to sleep.
And songbirds no longer fly high,
the garden, look, all fields have dived into black.
And the sky is distant, the tiny moon shares its light only slightly
no sound is heard, as if the world is dead.

Various weathers

The weather is bad, day is dark, sky covered with clouds,
sunlight is invisible, many clouds cover it.
Rain is falling, thundering, crash crack lightnings.
If I say: one hundred flashes per minute, I will not err.
The day is so frightening, like the end of the world, I'd say.
Praise be to Allah! May He save us from lightnings.
In one home, the weather is inside like outside.
As if there was thunder, flashes and rain falling.
The wife is furious for a fight, scolding her sitting husband,
her man with a bent head, who came home drunk.
The whole house is brr – shaking, and dishes are flying here and there,
also past the head of the poor man.

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигырьләр

God still protects him, no damage is seen.
Even if his head was wounded, the wife has no pity.
Like a guilty man, he does not dare open his mouth,
outdoors is such bad weather, no use to flee.
How could he run away? He is so drunk
his legs will not carry him. How did he ever reach home?
After reproaching her husband for a long time, the wife seemed to stop.
The man appeared to be sleeping with his head down.
Although the wife was so angry a moment ago,
she soon started smiling and laughing,
came closer and wrapped her hands round his neck.
Oh, those women! You would be surprised now, if you were there,
if you saw how she embraces her husband.
Thus they forgave each other
No anger or grudge was left between them.
As a radiating sunrise, the home was again filled with light,
without any uproar, household tasks were began again.
Joyfully the husband did as if kissing his wife and
as if sober raised his head and were as going to work.
In the meantime, outside the sun came out again, it was serene
no rain, no thunder, it is a wonderfully beautiful spring.
We know that the days of God are never similar,
if yesterday was beautiful, today it is cloudy.
In the same way, the days of humans are different.
Although wives occasionally scold – it does not matter.

Like snow

Even if I write on paper, it is as if [I was] writing in white snow.
Just like winter days are to fields, streets, courtyards.
What is written in snow does not last long
just like what is drawn with a stick.
As soon as spring comes, they melt away
waters soak into the ground and are gone.
What I write on paper melts
like snow and disappears.
Some people maybe read, others tear up and throw away,
our Tatars do not bother with small matters.

Winds

Sometimes night wind comes to bang on the window.
Not every day, and just enough to wake.
It lets others sleep peacefully,
hardly even beating at their windows.
At midnight all are asleep,

Poems ▪ Şıgırlär ▪ Шигырьләр

if they do not slumber, they are drinking.
On writers' windows it raps like this:
from sleep: get up! It wakes you up.
Some people the wind rouses in the morning
without frightening them, just quietly tapping.
Thus, the sounds of the blowing wind
strengthen the exhausted writer.

Eastern wind

The wind blows, hammering at the windows,
glass panes are rattling and tinkling.
One window broke, wrenching the heart
Luckily only one.
Of two windows it shattered one
I immediately cover the smashed window.
I beg of the wind: be reasonable!
Do not break the window which is intact.
The wind does not possess ears,
although I pray, it does not listen.
It shattered the whole window, too.
Are we really to freeze to ice?
Merciless is that eastern wind,
it does not pity anyone.
That is why it has not for decades
changed its direction either.

The sun rose

Unexpectedly the sun rose, red from the East.
For a long time it refrained from rising,
those who saw it rise went crazy.
The sky dawned and filled with rays
and the world was enlightened.
Small and big [people] became friends
and all souls rejoiced.
Locks broke, chains snapped
as if it was a holy year.
Doors and gates opened
which had been closed for fifty years.
No need to travel secretly, fleeing,
in fear, glancing around.
The roads are open in both directions,
freedom to come and go.
Distinguished guests arrived
from faraway, memorable Kazan.

Poems ▪ Şıgırlär ▪ Шигырьләр

Who would have thought of something like this?
No one had come from there.
The guests were true Tatars,
two elderly men, one young woman.
Ears listened to words in Tatar language
for two weeks without pausing.
When we met them, we braced ourselves,
became considerably stronger.
We spoke loudly
in all directions, a revenge to others.
The enemies should know that
there are still Tatars, Tatar language.
How could such a tribe disappear?
Half of Russia is Tatar lands...

Day does not brighten, morning does not dawn

Day does not brighten, morning does not dawn
no sunrise is to be seen.
Who understands the Creator's workings?
Does He keep the sun in the shade.
Other nations live in brightness,
happy like friends.
Our nation is working for foreigners
like jailed, prisoners.
I do not pray to the gods begging
for bright days for us.
We will not see such days, even
when we believe that God exists.

Spring news

Snows that fell last winter did not last even five months.
When the radiant warm sun rose, they melted away in May.
Frozen rivers discarded their big ice covers, too.
Suddenly the earth's surface began to change.
People have no coats on, all clothes are very light.
Women cut off the sleeves of their dresses.
In the sky, many kinds of birds are singing, greeting spring.
Parks and gardens thus turned green within a short time.
Pitch-black lands and meadows transform into green shawls.
Probably not even a month passed until the surface of the ground unexpectedly changed.
Small children run rejoicing and splashing along waters.
Rich people are resting in their summer villas with their big bellies sticking up in the air.

Hava torışı şigirläre

Sadri Hamid

“Ak Yul” jurnallarınnan (1967–1977) şigirläre
Aräp hareflärenän transkripsiyä Fazile Nasretdin; räsemnär Sabira Stahlberg

Berençe rät: original versiyä latin hareflärendä
İtalik: hazerge tel latin hareflärendä

*

Köz ayı

Kem yaratır köz ayın, sargaya usak, kayın
Kem yaratır köz ayın, sargaya usak, kayın
suıklanır bötön hava, kış yakın kilgän sayın.
suıklanır böten hava, kış yakın kilgän sayın.
Ak kalın kıraulardan, yir öste bulgan çıbar
Ak kalın kıraulardan, cir öste bulgan çıbar
bu ber ülem karşısında, niçek üsemlek çıdar.
bu ber ülem karşısında, niçek üsemlek çıdar.
Urmanlar här bakçalardan, yaşel tarmak betkän korob
Urmannar här bakçalardan, yaşel tarmak betkän korıp
özölgän sarı yafraklarını, salkın cil yörü kuıb/kuvıb.
özölgän sarı yafraklarını, salkın cil yörü kuıp.

Oktäb ayı - Oktäber ayı

Oktäb ayı kerer, kermäs: yämsezläner kır, tavı
Oktäber ayı kerer-kermäs: yämsezläner kır, tavı
Ä, taraflarda oçob yörör, açi äcäl sırhavı.
Ä, taraflarda oçıp yörer, açi äcäl sırhavı.
Zur bolon, saz, bakçalardan yaşelleklär bulır gayıb
Zur bolın, saz, bakçalardan yaşelleklär bulır gayıp
kayın, tal härber usaktan: töşär yafrak sargayıb.
kayın, tal härber usaktan: töşär yafrak sargayıp.
Yab yalangaç kalır dönya, kürgäç suık karnıñ agın
Yap-yalangaç kalır dönya, kürgäç suık karnıñ agın
kalın köçle imänlär dä, kiyar yıglab yafragın.
kalın köçle imännär dä, koyar yıglap yafragın.

Poems ▪ Şıgırlär ▪ Шигырьләр

Kiç

Kilde kiç buldı karangı, koyaş kiteb yırak batdı
Kilde kiç buldı karañğı, koyaş kitep yırak battı
eşläb argan adämlär dä, yoklarga häm kereb yatdı.
eşläp argan adämnär dä, yoklarga häm kerep yattı.
Sayragan härtörle koşlar, oçmılar artık öskä
Sayragan härtörle koşlar, oçmıylar artık öskä
bakça, bak, bötön kırlar, kergänlär kara töskä.
bakça, bak, böten kırlar, kergännär kara töskä.
Kükdä yırak küçük ul ay, yaktısın birä bik az büleb
Kük tä yırak küçük ul ay, yaktısın birä bik az bülep
İştelmi hiç nindi taviş, güyä dönya betkän üleb.
İşetelmi hiç nindi taviş, güyä dönya betkän ülep.

Törle hava

Hava yämsez, karangı kön, küklärne bolot kaplagan,
Hava yämsez, karañğı kön, küklärne bolıt kaplagan,
koyaşnıñda yaktısı yuk, niçärläp bolot kaplagan.
koyaşnıñ da yaktısı yuk, niçärläp bolıt kaplagan.
Yava yañgır, küklär kükräb, şartda-şort yaşen ata,
Yava yañgır, küklär kükräp, şart da şort yaşen ata,
ber minutda yöz märtä[bä], disämdä tögöl [hata].
ber minutta yöz märtä[bä], disäm dä tügel "hata".
Kurkınıçlı şundi ber kön, kiyamät kopkan diyärsen.
Kurkınıçlı şundi ber kön, kiyamät kopkan diyärseñ.
SöbhanAlla şul yaşendän, üzeñ kotkar diyärsen.
SöbhanAlla şul yaşennän, üzeñ kotkar diyärseñ.
Ber üydädä "dufan" kopkan, tışdağı hava kebek,
Ber öydä dä "tufan" kopkan, tıştağı hava kebek,
küklär kükräb, yaşen yaşnüb, yañgır häm yava kebek.
küklär kükräp, yaşen yaşnöp, yañgır häm yava kebek.
Oroşorga hatın kızgan, tırğı utırgan iren.
Orışırğa hatın kızgan, tırğı utırgan iren.
İsereb kilep başın aska, salıpkına torgan iren.
İserep kilep başın aska salıp kına torgan iren.
Bötön ızba zırr – selkenä, savıtlarda oçkali,
Böten ızba zırr – selkenä, savıtlar da oçkalıy,
mesken irneñ baş yanından savıtlarda uzgali.
mesken irneñ baş yanınnan savıtlar da uzgalıy.
Alla üze äldä saklar, zarar-fälän kürenmi.
Alla üze äldä saklar, zarar-fälän kürenmi.
Yaralansada ireneñ başı, bağıp hatın küvenmi.
Yaralansa da ireneñ başı, bağıp hatın köyenmi.

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигыръләр

İre gayeble keşe kebek, kurka avız açarga,
İre ayeple keşe kebek, kurka avız açarga,
tışda köndä şundi yämsez, belmi çıgıp kaçarga.
tışta kön dä şundi yämsez, belmi çıgıp kaçarga.
Niçek itep bit kaçarsın? Eçep yahşı isergän?
Niçek itep bit kaçarsın? Eçep yahşı isergän?
Ayaklarda yörördi tögöl. Niçek üenä kergän?
Ayaklar da yörerdäy tügel. Niçek öyenä kergän?
Ozak iren hurlagan soñ, buldı tuktalğan kebek.
Ozak iren hurlagan[nan] soñ, buldı tuktalğan kebek.
İredä astka başın salıp, tora yoklagan kebek.
İre dä aska başın salıp, tora yoklagan kebek.
Açulangan bulsada hazer, yılmayıp kölä başladı,
Açulangan bulsa da hazer, yılmayıp kölä başladı,
yakın kilep ireneñ muyınına, kullarında taşladı.
yakın kilep ireneñ muyınına, kulların da taşladı.
Karañız inde hatınlarnı! Niçek iren koçaklı,
Karagız inde hatınnarnı! Niçek iren koçaklıy,
kürep iseñez kitär ide, bulsañız şunda ul çaknı.
kürep isegez kitär ide, bulsağız şunda ul çaknı.
Ber-beresenä şulay itep, bireşdelär "gafular",
Ber-beresenä şulay itep, bireşdelär "afular",
İke arada kalmadı artık, yöräklänü-hafalar.
İke arada kalmadı artık, yöräklänü-hafular [hafalar].
Nurlı koyaş çikkän kebek, yaktırdı tagın üy eçe,
Nurlı koyaş çikkän kebek, yaktırdı tagın öy eçe,
taviş-tuişlar bulmaganı, başlandı tagın üy eşe.
taviş-tuişlar bulmaganı, başlandı tagın öy eşe.
İredä häm şadlığınan, buldı hatnın übkän kebek,
İre dä häm şadlığınan, buldı hatnın üpkän kebek,
başın kütärep eçmäğändi, buldı eşkä kitkän kebek.
başın kütärep eçmäğändäy, buldı eşkä kitkän kebek.
Şul arada tışlarda häm, koyaş çıgıp bulgan ayaz,
Şul arada tışlarda häm, koyaş çıgıp bulgan ayaz,
yaumi yañgır, kükrämi kük, iskitärlek yämle yaz.
yaumiy yañgır, kükrämi kük, iskitärlek yämle yaz.
Belämez anı Allanıñ da, tiğez tögöl könläre,
Beläbez anı Allanıñ da, tiğez tügel könnäre,
tönä yämle havalar bulsa, bolotlı böğön könläre,
tönä yämle havalar bulsa, bolotlı bügen könnäre,
hämsulay uk bändälärneñ könläredä berdi tögöl.
hämsulay uk bändälärneñ könnäre dä berdäy tügel.
Oroşsada kayçan hatınlar, gayep tögöl – berni tögöl.
Orışsa da kayçan hatınnar, ayep tügel – berni tügel.

Poems ▪ Şıgırlär ▪ Шигырьләр

Karlar kebek

Kägızlarga yazsamda min, yazgan kebek ak karlarga.

Kägazlärgä yazsam da min, yazgan kebek ak karlarga.

Kıř könläre kebek kırlarga, uramlarga – azbarlarga.

Kıř könnäre kebek kırlarga, uramnarga – azbarlarga.

Ozak tormas kar östenä yazılğanlar,

Ozak tormas kar östenä yazılğannar,

tayak belän sızman kebek basılğanlar.

tayak belän sızman kebek basılğannar.

Yaz kilgäç uk alar ereb yuk bulırlar.

Yaz kilgäç uk alar erep yuk bulırlar.

sularıda yirgä kereb, yuk bulırlar.

suları da cirgä kerep, yuk bulırlar.

Kägazlarga yazganlarımda karlar kebek

Kägazlärgä yazğannarım da karlar kebek

ereb betkän kebek bulırlar anlar kebek.

erep betkän kebek bulırlar alar kebek.

Kaylay [kaylar] ukır, kayberläre yırtıp atar,

Kayberäüläre ukır, kayberläre yırtıp atar,

keçkenä eşlär belän çıbalmi bezneñ tatar.

keçkenä eşlär belän çıbalımı bezneñ tatar.

Cillär

Töngä cillär kayçan kileb täräz kaga

Töngä cillär kayçan kilep täräzä kaga.

köndä kakmi, uyatırlık bik äz kaga

Köndä kakmıy, uyatırlık bik äz kaga.

başkalarga birä rähät yoklarga ul

Başkalarga birä rähät yoklarga ul,

andılarnıñ täräzlären äräz kaga.

andıylarnıñ täräzlären äräz kaga.

Tön urtası bötön keşelär yatkan bula,

Tön urtası böten keşelär yatkan bula,

yoklamasalarda kayberläre kapkan bula,

yoklamasalar da kayberläre kapkan bula,

yazuçılarnıñ täräzlären şulay kağıb

yazuçılarnıñ täräzlären şulay kağıp,

yokolarından: toroñız! diyeb uyatkan bula.

yokılarınnan: torıgız! diyep uyatkan bula.

Kaysını cillär uyatalar kileb irtä

Kayberäülärne cillär uyatalar kilep irtä,

kurkitmiça äkren täräz çirtä-çirtä.

kurıkıtımıçä äkren täräzä çirtä-çirtä.

Poems ▪ Şıgırlär ▪ Шигырьләр

Şulay iseb yörgän cilneñ tavişları
Şulay isep yörgän cilneñ tavişları
arıb betkän yazuçılarga gayrät kertä.
arıp betkän yazuçılarga gayrät kertä.

Şärık cile

Örä cil, kını täräzlärne
Örä cil, kınıy täräzälärne,
zırıldap piyalalar selkenä
zırıldap piyalalar selkenä.
vatdı täräzne yöräk äрни
Vattı täräzäne, yöräk äрни,
äldä şökör bersengenä.
äldä şöker bersen genä.
İke täräzdän vatdı bersen
İke täräzädän vattı bersen
korişim [?] tiz-tiz valganın
korişıym [?] tiz-tiz valganın.
yalvaram cilgä: gakilga ker sin!
Yalvaram cilgä: akılga ker sin!
Vatma isän kalganın.
Vatma isän kalganın.
Yukdır anıñ kolakları
Yuktır anıñ kolakları
yalvarsamda tıñlami
yalvarsam da tıñlamıy.
tazasında tette, uvakladı
Tazasın da tette, vakladı.
öşeteb tuñdıra çındamı?
Öşetep tuñdıra çındamı?
Şäfkätsez ul şärık cile
Şäfkätsez ul şärık cile,
belmi kızgana kemlärnedä
belmi kızgana kemnärne dä.
unlab yıllar şundan ile
Unlap yıllar şunnan ile
başka yakka üzgärmidä.
başka yakka üzgärmi dä.

Koyaş çıkdı – Koyaş çıktı

Hiç itmäsdän koyaş çıkdı

Hiç itmästäñ koyaş çıktı

kızarıb şärek yağından

kızarıp şäräk yağınnan.

ozak vakıtlar tordı çıkmı

Ozak vakıtlar tordı çıkmıy,

kürgänlär şaştı gakıldan.

kürgännär şaştı akıldan.

Yaktırdı kük, tuldı nurlar

Yaktırdı kük, tuldı nurlar

balkıb cihan aklandı

balkıp cihan aklandı.

dusaydılar keçkenä-zurlar

Dusaydılar keçkenä-zurlar,

bötön canlar şadlandı.

böten cannar şatlandı.

Valdı yozaklar, çılıbırlar kiseklär

Valdı yozaklar, çılıbırlar kiseklär,

bulgan kebek izge yıl

bulgan kebek izge yıl.

açıldı aradan kapka, işeklär

Açıldı aradan kapka, işeklär,

tordılar yabılıb ille yıl.

tordılar yabılıp ille yıl.

Kiräkmi artık yäşeren, kaçıp

Kiräkmi artık yäşeren, kaçıp,

kurkıb, bağıp yörögä

kurkıp, bağıp yörergä.

yak-yaklarga yullar açık

Yak-yaklarga yullar açık,

irkenlek barıp kilergä.

irkenlek barıp kilergä.

Hormätle kunaklar kileb töşde

Hormätle kunaklar kilep töşte

yırak moñlı Kazandan

yırak moñlı Kazannan.

kemlär uyladı bundı eşne?

Kemnär uyladı modıy eşne?

Kilmägän ide hiç kem andan.

Kilmägän ide hiç kem annan.

Çın tatarlar ide kunaklar

Çın tatarlar ide kunaklar,

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигырьләр

ike agay, ber tutaş

ike agay, ber tutaş.

tatar süzlären işetde kolaklar

Tatar süzlären işette kolaklar

ike atna bertotaş.

ike atna bertotaş.

Alarnı küreb basdık ayakka

Alarnı kürep bastık ayakka,

kitdek gayrät köçläneb

kittek gayrät köçlänep.

kıçkırıp söyläşdek törle yakka

Kıçkırıp söyläştek törle yakka,

başkalarga üçläneb.

başkalarga üçlänep.

Doşmanlarda şunı belsen

Doşmannar da şunı belsen

betmägän tatar, tatar tele

betmägän tatar, tatar tele.

Andi kavım niçek betsen?

Andıy kavım niçek betsen?

Yartı Rusiyä tatar ile.

Yartı Rusiyä tatar ile.

Yaktırmi kön, atmi tañlar – Yaktırmy kön, atmıy tañnar

Yaktırmi kön, atmi tañlar

Yaktırmy kön, atmıy tañnar,

kürenmi koyaş çıkkanı

kürenmi koyaş çıkkanı.

Hoday eşen kemlär añlar?

Hoday eşen kemnär añlar?

totar koyaşnı ışıkdanı.

Totar koyaşnı ışıktanı.

Başka millätlär nur eçendä

Başka millätlär nur eçendä

yäşilär şad, dustlar kebek

yäşilär şat, duslar kebek

bezneñ millät yatlar eşendä

bezneñ millät yatlar eşendä

totkon mähbuslar kebek.

totkın-mähbüslär kebek.

Kürsät diyeb yaktı könlär

Kürsät diyep yaktı könnär,

yalvarmim hoday-allalarga

yalvarımıym hoday-allalarga

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигыръләр

kürälmimez andi könlär

Kürä almiybız andıy könnär

oşansakda Alla barga.

ışansak ta Alla barga.

Yaz häbärläre

Ütkän kışnı yaugan karlar tormadılar biş ayda

Ütkän kışnı yaugan karlar tormadılar biş ay da.

nurlı cılı koyaş çıgıb betdelär ereb şul mayda

Nurlı cılı koyaş çıgıp, bettelär erep şul mayda.

tuñıb torgan yılgalarda zur bozların taşladı

Tuñıp torgan yılgalar da zur bozların taşladı.

hiç itmäsdän yir yözöndä üzgäreşlär başladı

Hiç itmästäñ cir yözöndä üzgäreşlär başladı.

kürenmi keşelärdä toloplar här kiyemlär yip yiñel

Kürenmi keşelärdä tolıplar, här kiyemnär cip-ciñel.

hatnı, kızlar külmäklärdän kiseb bärgänlär yiñen

Hatnı-kızlar külmäklärdän kisep bärgännär ciñen.

sayrı kükdä törle koşlar yaznı kotlagan bulıp

Sayrıy küktä törle koşlar yaznı kotlagan bulıp.

şulay itep az vakıtta bakça, bağlar yaşärde.

Şulay itep az vakıtta bakça-bağlar yaşärde.

kapkara yirlär, bolonlar buldılar yaşel ber şäldi

Kap-kara cirlär, bolınnar buldılar yaşel ber şäldäy.

ütmägänder ayda artık buldı gacäb yir yöze

Ütmägänder ay da artık buldı acäp cir yöze.

yäş balalar şadlığından yogorob sularda çaba

Yäş balalar şadlığınnan yögerep sularda çaba.

korsakların teräb baylar toralar yatıp daçada.

Korsakların teräp baylar toralar yatıp daçada.

Һава торышы шигырьләре

Садри Хәмид

«Ак юл» журналларыннан (1967–1977) шигырьләре

Гарәп хәрефләреннән транскрипция Фазиле Насретдин; рәсемнәр Сабирә Сталберг

Көз ае

Кем яратыр көз аен, саргая усак, каен
суыкланыр бөтен һава, кыш якын килгән саен.
Ак калын кыраулардан, жир өсте булган чыбар [чуар]
бу бер үлем каршысында, ничек үсемлек чыдар.
Урманнар һәр бакчалардан, яшел тармак беткән корып
өзелгән сары яфракларны, салкын жил йөри куып.

Октябрь ае

Октябрь ае керер-кермәс: ямьсезләнер кыр, тавы.
Ә, тарафларда очып йөрер, ачы әжәл сырхавы.
Зур болын, саз, бакчалардан яшеллекләр булыр гаеп
каен, тал һәрбер усактан: төшәр яфрак саргаеп.
Яп-ялангач калыр дөня, күргәч суык карнын агын
калын көчле имәннәр дә, кояр еглап яфрагын.

Кич

Килде кич булды караңгы, кояш китеп ерак батты
эшләп орган адәмнәр дә, йокларга һәм кереп ятты.
Сайраган һәртөрле кошлар, очмыйлар артык өскә
бакча, бак, бөтен кылар, кергәннәр кара төскә.
Күк тә ерак күчүк [кечкенә] ул ай, яктысын бирә бик аз бүлеп
ишетелми һич нинди тавыш, гүя дөня беткән үлеп.

Төрле һава

Һава ямьсез, караңгы көн, күкләрне болыт каплаган
кояшның да яктысы юк, ничәрләп болыт каплаган.
Ява яңгыр, күкләр күкрәп, шарт да шорт яшен ата,
бер минутта йөз мәртә[бә], дисәм дә түгел «хата».
Куркынычлы шундый бер көн, кыямәт копкан диярсең.
СәбханАлла шул яшеннән, үзең коткар диярсең.
Бер өйдә дә «туфан» купкан, тыштагы һава кебек,
күкләр күкрәп, яшен яшнәп, яңгыр һәм ява кебек.
Орышырга хатын кызган, тирги утырган ирен.
Исереп килеп башын аска салып кына торган ирен.
Бөтен ызба зырр — селкенә, савытлар да очкалый,
мескен ирнең баш яныннан савытлар да узгалый.

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигырьләр

Алла үзе әлдә [әлегә] саклар, зарар-фәлән күренми.
Яраланса да иренең башы, багып хатын көенми.
Ире гаепле кеше кебек, курка авыз ачарга,
тышта көн дә шундый ямьсез, белми чыгып качарга.
Ничек итеп бит качарсың? Эчеп яхшы исергән?
Аяклар да йөрердәй түгел. Ничек өенә кергән?
Озак ирен хурлаган[нан] соң, булды тукталган кебек.
Ире дә аска башын салып, тора йоклаган кебек.
Ачуланган булса да хәзер, елмаеп көлә башлады,
якын килеп иренең муенына, кулларын да ташлады.
Карагыз инде хатыннарны! Ничек ирен кочаклый,
күреп исегез китәр иде, булсагыз шунда ул чакны.
Бер-берсенә шулай итеп, бирештеләр «гафулар»,
Ике арада калмады артык, йөрәкләнү-хафалар.
Нурлы кояш чыккан кебек, яктырды тагын өй эче,
тавыш-туышлар булмаганы, башланды тагын өй эше.
Ире дә һәм шатлыгыннан, булды хатынын үпкән кебек,
башын күтәреп эчмәгәндәй, булды эшкә киткән кебек.
Шул арада тышларда һәм, кояш чыгып булаган аяз,
яумый яңгыр, күкрәми күк, искитәрлек ямьле яз.
Беләбез аны Алланың да, тигез түгел көннәре,
төнә [кичә] ямьле һавалар булса, болытлы бүген көннәре,
һәм шулай ук бәндәләрнең көннәре дә бердәй түгел.
Орышса да кайчан хатыннар, гаеп түгел — берни түгел.

Карлар кебек

Кәгазьләргә язсам да мин, язган кебек ак карларга.
Кыш көннәре кебек кырларга, урманнарда — азбарларга.
Озак тормас кар өстенә язылганнар,
таяк белән сызган кебек басылганнар.
Яз килгәч ук алар эреп юк булырлар.
сулары а жіргә кереп, юк булырлар.
Кәгазьләргә язганнарым да карлар кебек
эреп беткән кебек булырлар алар кебек.
Кайберәүләре укыр, кайберәүләре ертып атар,
кечкенә эшләр белән чыбалмый безнең татар.

Жилләр

Төнге жилләр кайчан килеп тәрәзә кага.
Көндә какмый, уятырлык бик әз кага.
Башкаларга бирә рәхәт йокларга ул,
андыйларның тәрәзәләрен әрәз кага.
Төн уртасы бөтен кешеләр яткан була,
йокламасалар да кайберләре капкан була,

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигырьләр

язучыларның тәрәзэләрен шулай кагып,
йокыларыннан: торыгыз! диеп уяткан була.
Кайберәүләрне жыллар уяталар килеп иртә,
курыкытмыйча әкрән тәрәзә чиртә-чиртә.
Шулай исеп йөргән жылнең тавышлары
арып беткән язучыларга гайрәт кертә.

Шәрык җиле

Өрә җил, кыйный тәрәзәләрне,
зырылдап пыялалар селкенә.
Ватты тәрәзәне, йөрәк әрни
әлдә [әлегә] шөкер берсен генә.
Ике тәрәзәдән ватты берсен
корышыймм [?] тиз-тиз валганын.
Ялварам җилгә: гакулга кер син!
Ватма исән калганын.
Юктыр аның колаклары
ялварсам да тыңламый.
Тазасын да тетте, ваклады.
Өшетеп туңдыра чындамы?
Шәфкатсез ул шәрык җиле,
белми кызгана кемнәрне дә.
Унлап еллар шуннан иле
башка якка үзгәрми дә.

Кояш чыкты

Һич итмәстән кояш чыкты
кызарып шәрык ягыннан.
Озак вакытлар торды чыкмый,
күргәннәр шашты гакулдан.
Яктырды күк, тулды нурлар
балкып җиһан акланды.
Дусайдылар кечкенә-зурлар
бөтен җаннар шатланды.
Валды йозаклар, чылбырлар кисекләр,
булган кебек изге ел.
Ачылды арадан капка-ишекләр
тордылар ябылып илле ел.
Кирәкми артык яшерен, качып,
куркып, багып йөрергә.
Як-якларга юллар ачык,
иркенлек барып килергә.
Хөрмәтле кунаклар килеп төште
ерак моңлы Казаннан.

Poems ▪ Şigirlär ▪ Шигырьләр

Кемнәр уйлады мондый эшне?
Килмәгән иде һич кем аннан.
Чын татарлар иде кунаклар,
ике агай, бер туташ.
Татар сүзләрен ишетте колаклар
ике атна бертоташ.
Аларны күреп бастык аякка,
киттек гайрәт көчләнәп.
Кычкырып сөйләштек төрле якка,
башкаларга үчләнәп.
Дошманнар да шуны белсен
бетмәган татар, татар теле.
Андый кавым ничек бетсен?
Ярты Русия татар иле.

Яктырмый көн, атмый таңнар

Яктырмый көн, атмый таңнар,
күренми кояш чыкканы.
Ходай эшен кемнәр аңлар?
Тотар кояшны ышыктамы.
Башка милләтләр нур эчендә
яшиләр шат, дуслар кебек
безнең милләт ятлар эшендә
тоткын-мәһбусләр кебек.
Күрсәт диеп якты көннәр,
ялвармыйм ходай-аллаларга.
Күрә алмыйбыз андый көннәр
ышансак та Аллага.

Яз хәбәрләре

Үткән кышны яуган карлар тормадылар биш ай да.
Нурлы жылы кояш чыгып, беттеләр эреп шул майда
Тунып торган елгалар да зур бозларын ташлады.
Һич итмәстән жир йөзәндә үзгәрешләр башлады.
Күренми кешеләрдә толыптар, һәр киёмәр жип-жиңел.
Хатын-кызлар күлмәкләрдән кисеп бәргәннәр жиңен.
Сайрый күктә төрле кошлар язны котлаган булып.
Шулай итеп аз вакытта бакча, баглар яшәрде.
Кап-кара жирләр, болыннар булдылар яшел бер шәлдәй.
Үтмшгәндер ай да артык булды гажәп жир йозе.
Яшь балалар шатлыгыннан йөгереп суларда чаба.
Корсакларын терәп байлар торалар ятып дачада.